

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

U petak, 6. prosinca 2019. godine u Auli Sveučilišta u Zagrebu održan je drugi dan međunarodne konferencije **Europske vrijednosti, države članice i budućnost EU**, u organizaciji Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo. Konferencija je dio Jean Monnet projekta *Europske vrijednosti u novoj državi članici: pet godina hrvatskog članstva u Europskoj uniji*. Konferencija je okupila vodeće stručnjake koji se bave vrijednostima pravde i vladavine prava, odnosno participacije, predstavnike udruga civilnog društva, sindikata, medija, javne dužnosnice i znanstvenike koji istražuju navedene vrijednosti na interdisciplinarni način.

Panel o pravdi i vladavini prava otvorila je **Susana Sanz Caballero** sa Sveučilišta CEU Cardenal Herrera u Španjolskoj. Svoje izlaganje započela je definiranjem vladavine prava i obrazlaganjem njezinih temeljnih elemenata. Sanz Caballero tvrdi da je Europska unija imala pozitivan utjecaj na države kandidatkinje tijekom pretpristupnih pregovora, ali se nakon njihova ulaska u Europsku uniju pokazala nemoćnom da riješi problem opadanja razine vladavine prava jer se politika uvjetovanja pokazala neuspješnom. Usporedila je iskustva pregovaranja država kandidatkinja iz jugozapadne Europe, te onih iz srednje i istočne Europe. U prvome slučaju nisu bili eksplicitno navedeni kriteriji za ulazak, dok su kod kasnije spomenutih država kandidatkinja bili uvedeni Kopenhaški kriteriji. Jednako tako, kod država jugozapadne Europe nije bilo spominjanja vrijednosti i politike uvjetovanja, dok su kasnije ti principi tijekom pregovora uvedeni. Na kraju, usporedila je opadanje razine vladavine prava u Mađarskoj i Poljskoj. Drugi izlagač bila je **Lora Vidović**, Pučka pravobraniteljica. Vidović tvrdi da vladavina prava nije samo teorijski koncept te ju je potrebno internalizirati kao vrijednost. Navela je da 60% hrvatskih građana nema povjerenja u pravosuđe i da građani smatraju da se njihov položaj pred zakonom ne vrednuje. Veliki problem je nefunkcioniranje sustava besplatne pravne pomoći o kojem se ne govori u javnosti, te ona nije dostupna izvan gradskih središta gdje 50% osoba starije životne dobi živi u riziku od siromaštva. Naglasila je da ako nema istrage protiv onih državnih službenika koji postupaju protuzakonito nema zaštite od samovlade. Sljedeći govornik bio je **Goran Selanec**, sudac Ustavnog suda. Selanec tvrdi da je prije u sudskoj praksi prevladavao diskurs zaštite prava pojedinca. To se danas promijenilo te je zaštita nezavisnosti sudstva postala prioritet. Napad na sudstvo, prema Selancu, dolazi izvana, iz izvršne i zakonodavne vlasti što podriva ustavnu demokraciju koja ne postoji bez učinkovite trodiobe vlasti. Iznio je podatak prema kojemu je od veljače 2018. godine do prosinca 2019. godine bilo samo sedam važnih presuda koje se tiču nezavisnosti sudstva što je izuzetno malo. Tvrdi da građani trebaju biti podložni pravnim propisima utemeljenim na vrijednostima, ne parcijalnim rješenjima. **Josip Kregar** s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu govorio je o populizmu i vladavini prava. Populizam će rasti koliko raste društvena neizvjesnost i strepnja.

Norwegian Embassy
Zagreb

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

U Hrvatskoj želimo zadržati nezavisnost pravosuđa, ali oni koji rade u pravosuđu žele svoju nezavisnost iskoristiti za vlastite interese. Populizam se, kao takav, oslanja na društvenu regresiju, tvrdi Kregar, te smatra da populizmu odgovaraju novi komunikacijski kanali poput društvenih mreža kojima se takve ideje lakše šire u društvu. Posljednje izlaganje na prvom panelu održala je **Ivana Krstulović Baković** iz udruge Sunce. Govorila je o zaštiti okoliša koja više nije teoretsko ljudsko pravo, već se ono sve više manifestira kao pravna grana. Građani i organizacije civilnog društva trebaju služiti kao „glas“ okoliša i prirode. Potrebna je, tvrdi Krstulović Baković, edukacija javnih službenika i sudaca upravnih sudova, kao i razvoj društvene svijesti o potrebi poštivanja pravnih načela iz sfere zaštite okoliša.

Na početku drugog panela o participaciji govorio je **Marco Giugni** sa Sveučilišta u Ženevi. Participaciju je predstavio kao fundamentalni dio građanstva i demokracije. Obrazložio je šest oblika participacije: izborna, institucionalna, konzumeristička, volonterska, protestna i digitalna. Izborna participacija je i dalje najzastupljeniji oblik, prema istraživanju iz 2017. godine, dok je protestna participacija na drugome mjestu. Ulične demonstracije, kao vrsta participacije, postale su legitiman način sudjelovanja, ali prisutna je sve jača digitalizacija participacije. Građani koji osjećaju odgovornost i dužnost, te imaju konvencionalan pogled na sudjelovanje i dalje su najaktivniji. **Karlo Kralj** sa Scuola Normale Superiore u Italiji i Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu govorio je o projektu *Disobedient Democracy* koji je uključio četiri slučaja istraživanja protestnog ponašanja u Španjolskoj, Portugalu, Hrvatskoj i Srbiji. U projektu su detektirani i kodirani protesti iz dnevnih novina iz svake navedene države. Rezultati su pokazali da je u Španjolskoj i Portugalu mobilizacija bila suorganizirana od strane sindikata i novih aktera u javnom prostoru, dok je u Hrvatskoj i Srbiji uloga sindikata znatno manja. **Petra Đurman** s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu naglasila je javno savjetovanje kao oblik uključivanja javnosti u proces oblikovanja javnih politika. Od 2013. godine bilježi se značajan porast broja provedenih savjetovanja na državnoj razini, dok službenih podataka o broju savjetovanja na lokalnoj i regionalnoj razini nema. Međutim, prisutan je problem malog broja sudionika u javnom savjetovanju. U prosjeku prisutno je deset sudionika na nacionalnoj razini i 0,5 sudionika na lokalnoj i regionalnoj razini. Sljedeća govornica bila je **Caroline Hornstein Tomić** s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar. Smatra da participacija ovisi o nizu čimbenika poput mjesta koje pojedinac zauzima u društvu, razine imovine, mjesta stanovanja. Znanje i motivacija trebaju biti glavni poticaji za sudjelovanje, a na obitelji je da učimo o važnosti politike i participacije. Građansko obrazovanje treba služiti onima kojima to nije pruženo ili omogućeno, te s njime treba početi od najranije dobi. Potrebno je razviti empatiju i osjećaj solidarnosti te ne nametati mladim ljudima vlastito političko mišljenje. Mladi ljudi svoj glas daju mobilnošću i programima u kojima sudjeluju, ne nužno glasovanjem. Posljednji govornik bio je **Nikola Puharić** iz Inicijative mladih za ljudska prava. Svoje izlaganje započeo je tvrdnjom da je Europska unija nastala na idejama mira i pomirenja. Danas konflikt postoji u društvu na verbalnoj razini ako pažljivije promotrimo diskurs političara i taj je konflikt nameće se mladim generacijama. Puharić smatra da danas nemamo kritički osvrt prema onome što se događalo. Iz tog razloga je Inicijativa mladih za ljudska prava pokrenula programe razmjene mladih u regiji da im pruže platformu za učenje i sudjelovanje. Mladi su danas u strahu od sudjelovanja u raspravama o prošlosti, a svi smo odgovorni na način na koji se odnosimo prema prošlosti.